ખુરશી પર નમાઝ પઢને કા હુક્મ ઔર મસ્જીદો મે ખુરશીયોં કે રિવાજ કી બુરાઈયાં

મુફ્તી અહમદ ખાનપુરી દબ

સવાલ

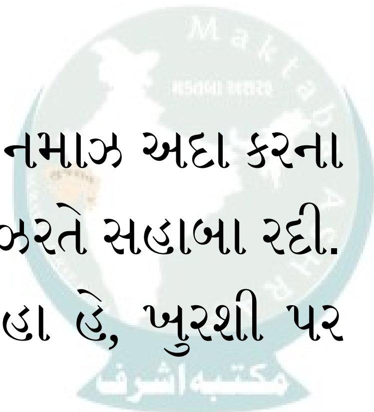
એક આદમી કે ઘુટનો મે દર્દ હે, ઔર વો દર્દ ઈસ તરહ હે ચલ ફિર તો સકતે હે, લેકિન જબ સજ્દે મે જાતે હે તો ઘુટનો પર વઝન આને કી વજહ સે ઘુટનો મે દર્દ હોતા હે, ઔર ઈસ દર્દ કે બઢ જાને કા ભી ડર હે, તો બંદે ને ઉનકો ઈસ તરહ જવાબ દિયા ક્યો કી આપ ચલ ફિર સકતે હે ઔર કિયામ ઔર રૂકૂ સજદહ દોનો ફર્ઝ હે, ઈસલિયે કિયામ ઔર રૂકૂ કર લિયા જાયે ઔર જબ સજ્દે કા મૌકા આયે તો ખુરશી પર બૈઠ કર ઈશારે સે સજદહ કર લિયા જાયે યે જવાબ તો બંદે ને દિયા, બાદ મે એક આલિમ સાહબ કે સામને યે મસઅલહ બંદે ને પેશ કિયા, તો ઉન્હોને બતાયા કી બૈઠ કર ઈશારે સે નમાઝ પઢલી જાયે, તો મુઝે ખ્યાલ હુવા, તો પૂછના હે ઐસા આદમી કિસ તરહ નમાઝ અદા કર સકતા હે? મેરે બતાયે હુવે જવાબ કે મુતાલ્લીક ઉનકી નમાઝ દરૂસ્ત હોગી યા નહી? અગર નહી હુવી તો ઉન નમાઝો કો દોહરાના ઝરૂરી હે યા નહી.

જવાબ

હઝરત મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ તકી ઉસમાની દબ કા નયા

તફસીલી ફતવા ખુરશી પર નમાઝ પઢને કે મુતલ્લિક માહનામા 'અલબલાગ' મે શાય હુવા હે, ઉસ મે હે: 'જો શખ્સ ખડે હોને પર કુદરત રખતા હો ઔર સજદહ ના કર સકતા હો ઉસે કરાત ખડે હો કર હી કરની ચાહીયે, ઔર અગર રૂકૂ પર ભી કાદિર હે તો રૂકૂ ભી બાકાયદહ કરના ચાહિયે, અલબત્તા સજદે કે વક્ત ઝમીન પર બૈઠ જાયે, ઔર ઈશારે સે સજદહ કરે, ઉસકે બાદ અગર દૂસરી રકાત કે લિયે ઉઠને પર ભી કાદિર હો તો દૂસરી રકાત કે લિયે ભી ઉઠ જાયે, ઔર અગર ઈસમે સખ્ત તકલીફ હો તો બાકી નમાઝ બૈઠ કર ઈશારે સે અદા કરે. યે સૂરત ઈસલિયે પસંદીદાહ હે કી સબ ઈમામો કે નઝદીક ઉસકી નમાઝ સહી હો જાયેગી. આગેહ ફરમાતે હે ઈશારે સે નમાઝ પઢને કે લિયે ખુરશી પર બૈઠના અગરચે બાઝ હાલતો મે જાઈઝ હે, લેકિન અફઝલ નહી હે, ઈસલિયે બિલાઝરૂરત ઔર બિલાઉઝર મોતબર ખુરશી ઈસ્તિમાલ નહી કરની ચાહિયે, બલ્કી આજકલ ખડે હો કર યા ઝમીન પર બૈઠ કર નમાઝ પઢને પર કુદરત હોને કે બાવજૂદ ખુરશીયોં પર બૈઠ કર નમાઝ અદા કરને કા જો રિવાજ ચલ પડા હે ઈસમે નીચે દી ગઈ વજહોં કી બિના પર બુરાઈયાં પાયી જાતી હે.

૧. માઝૂર લોગો કે લિયે ઝમીન પર બૈઠ કર નમાઝ અદા કરના અફઝલ ઔર મસ્નૂન તરીકા હે, ઉસી પર હઝરતે સહાબા રદી. ઔર બાદ કે લોગો કા અમલ ચલા આ રહા હે, ખુરશી પર

નમાઝ અદા કરને કા રિવાજ હમારે ઝમાને મે હી શુરૂ હુવા હે, ખેરૂ લકુરૂન અચ્છે ઝમાને મે ઈસકી મિસાલ નહી મિલતી, હાલા કી ઉસ ઝમાને મે ભી માઝૂર અફરાદ હોતે થે ઔર કુર્સિયા ભી હોતી થી.

૨. જો લોગ શરઈ એતેબાર સે માઝૂર નહી હે, યાની કિયામ, રૂક ઔર સજદહ પર કાદિર હે, ઉનકે લિયે ઝમીન પર યા ખુરશી પર બૈઠ કર ફર્ઝ વાજિબ નમાઝ અદા કરના જાઈઝ નહી, જબકી યે દેખા જાતા હે કી બાઝ-ઔકાત ઐસે ગૈર માઝૂર અફરાદ ભી કુર્સિયા દેખકર ઉન પર બૈઠ કર નમાઝ અદા કરને લગતે હે, જિસકી વજહ સે ઉનકી નમાઝ હી નહી હોતી.

૩. ખુરશીયોં કે બિલાવજહ ઈસ્તિમાલ સે સફોં કો સીધા રખને મે બહુત ખરાબી હોતી હે, હાલા કી સફો કો મિલાને ઔર સીધા કરને કી બહુત તાકીદ આઈ હે, એક હદીસ મે હે અપની સફે મિલી હુવિ રખો ઔર ઉનકો આપસ મે કરીબ રખો, ઔર અપની ગર્દને બરાબર રખો, કસમ હે ઉસ ઝાત કી જિસકે કબઝે મે મેરી જાન હે, મે શૈતાન કો બકરી કે કાલે બચ્ચે કી તરહ સફો કે દરમયાન મે ઘુસતે દેખતા હુ. (અઝમઝાહિર હક ૭૨૩/૧)

૪. મસ્જીદો મે બિલા ઝરૂરત ખુરશીયોં કી ઝયાદતી કી વજહ સે ઈસાઈયો કે ચર્ચ ઔર યહૂદીયો કી ઈબાદત-ગાહ સે મુશાબહત માલૂમ હોતી હે, જહા ખુરશીયોં ઔર બેંચો પર બૈઠ

કર ઈસાઈ લોગ ઈબાદત કરતે હે, ઔર દીની કામો મે યહૂદ ઔર નસારા વગૈરા કી મુશાબહત સે મના કિયા ગયા હે.

૫. નમાઝ તવાઝો ઔર આજિઝી કી ઈબાદત હે, ઔર ખુરશી પર બૈઠ કર નમાઝ અદા કરને કે મુકાબલે મે ઝમીન પર બૈઠ કર નમાઝ અદા કરને મે યે આજિઝી બહુત અચ્છે દર્જે મે પાયી જાતી હે.

૬. બાઝ જવાન ઔર તંદરૂસ્ત નમાઝી હઝરાત નમાઝ કે બાદ ઈન કુર્સીયોં પર આરામ કરતે હે, ઔર બાઝ મર્તબા ઐસે નમાઝી ખુરશીયોં કો એક હલકે કી શક્લ દેકર ઈસ પર બૈઠ કર બાતોં મે મશગૂલ રહતે હે, જો મસ્જિદ કે અદબ ઔર ઈસકી શાન કે ખિલાફ હે.

૭. મસ્જીદો મે બગૈર કિસી ઉઝર કે ખુરશીયોં કા ઈસ્તિમાલ બાઝ સૂરતો મે કુરાને કરીમ ઔર ઔર બુઝુર્ગ નમાઝિયો કે અદબ ઔર એહતિરામ કે ખિલાફ હો જાતા હે.

ઈસલિયે ઈશારે સે નમાઝ પઢને કે લિયે ભી જહા તક હો સકે ખુરશીયોં કે ઈસ્તિમાલ સે બચના ચાહિયે ઔર ઉનકે ઈસ્તિમાલ કરને વાલો કા હૌસલા તોડના ચાહિયે, ઔર ઈસકા ઈસ્તિમાલ સિર્ફ ઉન હઝરાત હી કો કરના ચાહિયે જો ઝમીન પર બૈઠ કર નમાઝ અદા કરને પર કાદિર ના હો, અલબત્તા રૂકૂ સજદે સે માઝૂર અફરાદ કે લિયે ખુરશી પર બૈઠ કર નમાઝ અદા કરના

ઈસલિયે જાઈઝ હે કી જબ કોઈ શખ્સ રૂકૂ સજદે પર કાદિર ના હો તો ઉસકે લિયે અગરચે અફ્ઝલ યહી હે કી વો ઝમીન પર બૈઠ કર કર ઈશારે સે નમાઝ અદા કરે જૈસા કી હદીસ મે બયાન ફરમાયા ગયા હે, લેકિન ફુકહાએ કિરામ ને ફરમાયા હે ઐસા શખ્સ ખડે ખડે રૂકૂ ઔર સજદે કા ઈશારા કર લે તો જાઈઝ હોગા. ચુનાંચે ફતહુલ કદીર મે હે: 'ઔર અગર ખડે હો કર ઈશારે સે નમાઝ પઢી તો સહી હે, મગર યે કી બૈઠ કર ઈશારા સે પઢના અફ્ઝલ હે, ઈસલિયે કી વો સજદે સે ઝયાદા કરીબ હે". (ફતહુલ કદીર ૪૬૦/૧)

લિહાઝા જબ ઈશારે સે નમાઝ પઢને વાલે કે લિયે ઝમીન હી પર બૈઠ કર પઢના મુતય્યન ઔર ઝરૂરી ના હુવા, બલ્કી ખડે હો કર ઈશારે સે ભી પઢના જાઈઝ હે, તો ખુરશી પર બૈઠ કર ભી ઈશારે સે પઢના જાઈઝ હે, અલબત્તા ખુરશી કે મુકાબલે મે ઝમીન પર બૈઠના અફ્ઝલ હે, ક્યોં કી ઝમીન પર બૈઠને વાલા ઝમીન કે ઝયાદા કરીબ હોતા હે. (માહનામા અલબલાગ, કરાચી, જમાદીલ અલા ૧૪૩૪/અપ્રૈલ ૨૦૧૩, પેજ: ૪૬ સે ૪૮)

અગર વો શખ્સ ઝમીન પર બૈઠ કર સજદે કા ઈશારા કર સકતા હે તો ઉસકે લિયે યહી અફ્ઝલ હે કી ઝમીન પર બૈઠ કર ઈશારા કરે. ફકત વલ્લાહુ તઆલા આલમ.

